

Búlgars i romanesos

Dels naturals de Romania encara hi ha qui en diu els romans (que hom escriu també, a cops, amb u: «rumans»), sense adonar-se que els romans són els naturals de la ciutat de Roma. I encara que Romania degui, certament, el nom a Roma, bé ens cal distingir entre els uns i els altres. Tot ve, és clar, del fet que vulgarment hom diu els «rumanos» o «romanos», pronunciant també, naturalment, com una u la o de l'última síl·laba, vulgarisme que hom vol esmenar en la llengua culta o escrita pel simple procediment d'eliminar-ne la terminació amb aquesta o àtona pronunciada u que delata una formació estranya al català. Però aquest procediment, que en alguns casos és correcte (basc en lloc de «basco», gallec en lloc de «galego», etc), no ho és pas en aquest cas que comentem: els naturals o ciutadans de Romania no són els romans sinó els romanesos, tal com s'ha dit diverses vegades. Sens dubte hi ha qui no ha llegit i fins i tot n'ha fet cas; i algú, encara, n'ha fet més cas del compte, perquè no ha vacil·lat a formar un derivat semblant d'un altre país veí de Romania. Efectivament, considerant, sens dubte, que els naturals de Romania són els romanesos, i que els d'Hongria són els hongaresos, veiem ara que els de Bulgària són anomenats els «bulgaresos»! Vulgarment hom diu també els «búlgaros»; però aquí sí que calia aplicar el simple procediment d'eliminar la o final d'aquesta forma vulgar, amb què obteniem la forma correcta, els búlgars en singular búlgar, i que consti que no fem cap joc de paraules.

El català posseeix quatre sufixos usuals per a la formació de derivats gentilicis, els que intervenen, respectivament, en les formes sicilià, canadenc, marroquí i romanès. Però no tots els gentilicis són derivats: alguns són noms primitius, especialment quan designen antics pobles o races que es van establir en un territori determinat i van formar una nació a la qual van donar nom. Així, ningú no tindrà la idea de cercar el gentilici de Rússia, Grècia o Turquia en una forma derivada d'aquests noms geogràfics per mitjà d'un dels nostres sufixos habituals: els noms primitius rus, grec i turc són ben coneguts de tothom. D'altres, certament, no ho són tant, i ningú no s'ha d'averkonyir d'ignorar la forma exacta dels gentilicis, per exemple, de Romania, Bulgària, Hongria, Polònia, Dinamarca o Finlàndia. El que no ha de fer és intentar trobar-los per intuïció, o per analogia, o per calc de la forma d'una altra llengua: és més senzill i segur cercar-los al diccionari, on els trobarà fàcilment —car hi figuren per rigorós ordre alfabètic.

Albert Jané